

ÍRÁSBELI SZÖVEGES ÉRTÉKELÉSEK A TANULÁST TÁMOGATÓ ÉRTÉKELÉS PERSPEKTÍVÁJÁBÓL

Kálmán Orsolya
ELTE, PPK

Kulcsszavak: írásbeli szöveges értékelés, fejlesztő értékelés, alternatív iskola

Hazánk iskoláiban a tanulók tanulásának, teljesítményének értékelésében a legjelentősebb szerepet még mindig az osztályozás tölti be. S bár az osztályzat alternatívájaként az alapfokú oktatásban és az alternatív iskolákban megjelenik a szöveges értékelés, ennek értelmezése, értékelése általában megmarad az osztályzattal való összehasonlítás szintjén, vagy az alternatív iskolák egyik sajátosságának leírásaként.

A tanulást támogató értékelés (*assessment for learning*, fejlesztő értékelés) ezzel szemben az értékelést és a tanulást szoros egymásra hatásában értelmezi; a saját tanulási folyamatát értékelő és szabályozó tanulót állítja a középpontba; minden esetben a tanuló teljesítményének fejlődésére, fejlesztésére összpontosít, amiről a tanár, a tanulótársak vagy éppen maga a tanuló adhat saját magának visszajelzést.

Kutatásunkban ezért arra vállalkoztunk, hogy egy alternatív iskola, az Alternatív Közgazdasági Gimnázium (AKG) írásbeli szöveges értékeléssel kapcsolatos gyakorlatát egy új, összetettebb megközelítésben, a tanulást támogató értékelés keretében elemezzük. Arra kerestünk választ, hogy a tanárok írásbeli szöveges értékelőiben, illetve a tanulók írásbeli önértékelésében a tanulást támogató értékelés milyen sajátosságai érhetők tetten, s hogy maguk a tanárok és a tanulók hogyan gondolkodnak a szöveges értékelésekről.

Az egy iskola gyakorlatára fókuszáló, kvalitatív jellegű vizsgálatban törekedtünk minél több nézőpont megjelenítésére, ezért az írásbeli szöveges értékelések tartalomelemzése mellett az iskola tanáraival és tanulóival is készítettünk strukturált interjúkat – mindez egy nagyobb iskolakutatási projekt része volt. A tanári minta teljes körű, a tanulói az iskolára nézve reprezentatív, a hat évnyi írásbeli szöveges értékelések, önértékelések kiválasztása pedig a 2005-ben végzetek köréből véletlen mintavétellel történt.

Bár az AKG-ban a szöveges értékelés gyakorlatában a tanulást támogató értékelés szemlélete a maga teljességében nem jelenik meg, a megközelítés egyes elemei tetten érhetők: a fejleszthetőség jelenléte; a tanulási folyamat értékelésének előtérbe kerülése; a tanulás motivációs, önszabályozó oldalát is hangsúlyozó tanulásfelfogás és ehhez kötődő értékelés; a tanulást támogató értékelés összetettsége; a visszajelzések fontossága; és a tanuló értékelésben játszott aktív szerepe. A tanulást támogató értékelés vizsgálata emellett a szöveges értékelések problematikus vonásaira is rámutatott, s egyúttal sikerült feltárni, hogy miben tér el a tanárok, tanulók véleménye és az írásbeli szöveges értékelések tényleges gyakorlata.